

Paxos - 2004

Bert Kisjes

In dit jaar zal het eiland Paxos zijn stempel op de beweging Cultural Village of Europe' drukken. Op de openingsconferentie van 16-18 april hebben we daar een voorproefje van gehad.

Op Paxos zijn me een paar dingen opgevallen. Ik werd me er weer eens ten volste van bewust hoe verschillend de 12 dorpen zijn. De pluriformiteit van de wereld van de dorpen werd weer eens heel duidelijk. Toen ik dat tijdens de openingsbijeenkomst op Paxos naar voren bracht kreeg ik de indruk dat dit inzicht door de aanwezige dorpen gedeeld werd. En dat ieder voor zich die verschillen ook boeiend vindt.

Maar tegelijk blijkt dat heel wat problemen ondanks die verschillen op elkaar lijken en dat het nuttig is om de oplossingen te horen. Maar er is geen enkele aandrang om elkaar oplossingen op te dringen. Iedereen weet dat je moet roeien met de riemen die jij hebt, met de mensen en middelen die de plaats zelf te bieden hebben. En de mensen en de omstandigheden zijn overal verschillend.

Pluriformiteit is momenteel een waarde die door de moderne westerse cultuur geclaimd wordt. In een wetenschappelijk rapport van de Raad voor het Regeringsbeleid van Nederland dat in 2003 verschenen is wordt deze pluriformiteit als een van de belangrijkste waarden van de westerse cultuur aangemerkt.

Op Paxos functioneert de Orthodoxe kerk. Op het eiland zijn vier priesters. Er zijn evenveel priesters als politieagenten. Tijdens de openingsceremonie werd de priester als eerste aangesproken. Daarna pas de parlementsleden en de gouverneur.

Paxos heeft 2500 inwoners, evenveel als Wijk aan Zee. Wijk aan Zee heeft één supermarkt, één bloemenwinkel, één tabakswaarn/krantenzaak, en twee souvenirwinkels. En dat is het. Paxos heeft een groot aantal winkels en kleine zelfstandige ondernemers. Je krijgt de indruk dat elke familie een kleine zelfstandige onderneming is. En zo'n familie leeft daar ook van. Zo is er ook nauwelijks werkloosheid. De grote winkelketens weten in Wijk aan Zee zoveel aantrekkingskracht uit te oefenen dat zij ook op afstand de kleine winkels overbodig weten te maken. Op Paxos is geen emplooi voor

grote ketens en het eiland is een interessant voorbeeld hoe zaken zich in onze tijd ontwikkelen als er geen groot winkelbedrijven in de buurt zijn.

Op Paxos heb ik meerdere mensen gesproken die na hun middelbare schooltijd naar Corfu of naar Athene zijn vertrokken om daar een opleiding aan een hoge school of universiteit te krijgen. Na hun studie keerden zij weer naar het eiland terug. Voor hen was het leven op het eiland met al zijn beperkingen toch aantrekkelijker dan het leven in de metropool. Dat is een belangrijk gegeven voor dorpen. Sommigen functioneren in het gemeentebestuur.

We kwamen op Paxos aan na een lange reis. Alleen van mei tot september zijn er rechtstreekse verbindingen met Corfu. Wij moesten via Athene naar Corfu vliegen. Daar brachten we een nacht in een hotel door om de volgende dag met een kleine boot voor maximaal 30 passagiers naar Paxos te varen. Na anderhalf uur varen kwamen we op Paxos aan. Een eiland is voor vele mensen een synoniem voor isolement. Maar hier wapperden alle Europese vlaggen. Het eiland bleek opeens een levendig centrum te zijn dat heel Europa had uitgenodigd.

Iedere druppel telt

Bewustwording van een probleem

De watervoorraad van Paxos

Openbare kraan

Jan de Wildt

Water is iets om over na te denken. Dat werd wel duidelijk op de openingsconferentie van Cultural Village 2004 Paxos. Op het eiland met zijn rotsachtige bodem en betrekkelijk geringe regenval heeft men dat al veel langer in de gaten, maar in grote delen van West Europa wordt onnadenkend de waterkraan open gezet. Het is vanzelfsprekend, dat er drinkwater is. Op wereldschaal ligt dat wel anders: drie biljoen mensen op deze aarde hebben te weinig of kwalitatief te slecht drinkwater. Het is een getal, dat door zijn omvang ieder voorstellingsvermogen te boven gaat. Maar het is ook duidelijk, dat watervoorziening een kwestie van levensbelang is geworden in grote delen van de wereld.

De dorpen van de kring van Cultural Village hebben over het thema 'water' geconfereerd en het teruggebracht tot de kleine en overzichtelijk schaal, waarop burgers zelf tot een bewuste omgang met water kunnen worden gebracht. Zeer uiteenlopende ervaringen kwamen in de conferentie op Paxos aan de orde. Om de uitersten maar meteen te noemen: in Paxos moet in het toeristenseizoen gewoekerd worden met water, maar in het Oostenrijkse Kirchheim daar-

entegen is zoveel water beschikbaar, dat men er sneeuw van maakt voor de wintersporters.

In de bijdrage uit het Spaanse Porrua lag de nadruk op de participatie van de burgers bij de watervoorziening. In veel landen is het een bedrijfsmatige activiteit geworden, die ver van de mensen afstaat. Toch klonk er van vele kanten, uit Duitsland, Nederland, Denemarken, Engeland, de roep om blijvende bemoeienis van de overheid bij de watervoorziening. In verschillende landen zijn goede vormen gevonden om overheidscontrole te laten samengaan met efficiënte organisatie. De Franse bijdrage aan de conferentie legde veel accent op het milieu. De vervuiling van het oppervlaktewater is een regelrechte bedreiging voor de drinkwatervoorziening, ondanks de voortschrijdende techniek van filtering en zuivering. Bystré en Killingi Nömme kozen al uitgangspunt de grote betekenis van water voor het menselijke bestaan door er liefdevol en poëtisch over te spreken. In de taal van Estland zijn er zelfs 28 verschillende woorden voor water. Treffender kan de betekenis van water niet worden aangegeven.

Een belangrijk onderdeel van de conferentie werd verzorgd door de Griekse afdeling van het Wereld Natuur Fonds. Deze organisatie – meestal

vooral geassocieerd met de bescherming van pandaberen en andere bedreigde diersoorten – heeft een flinke campagne opgezet om een meer bewuste omgang met water te stimuleren. Heel concreet was de actie om in alle toeristische accommodaties in Paxos een pamflet neer te leggen met tips voor zuinig watergebruik. Menige conferentieganger heeft gewetensvol de kraan dicht gedraaid tijdens het tandenpoetsen. Het is als zo vaak: het moet klein beginnen om iets groots te worden. Iedere druppel telt en er is geen betere plaats om daarmee te beginnen dan in een dorp, waar nu eenmaal kleine dingen toch van grote betekenis blijken.

Kort nieuws

Paspoort

Cultural Village in Bretagne heeft in april op Paxos zijn paspoort gepresenteerd. Het paspoort is bedoeld als een aanmoediging om langs alle twaalf dorpen te reizen. Alle twaalf dorpen hebben er een pagina in gekregen. Het is de bedoeling dat iemand op vertoon van dit paspoort een stempel krijgt in het betreffende dorp. Het paspoort is verkrijgbaar bij de organisatie in Mellionnec (adres: Mairie 22110 Mellionnec; fax 02 96 24 21 13; e mail: mellionnec@villages-culturels.com)

Het planten van bomen in Estland

In Estonia is een campagne begonnen om met hulp van vrijwilligers bomen te planten. 1 miljoen jonge bomen in 2 a 3 weken. Het land is rijk aan bossen maar in de laatste 15 jaar is er veel gekapt. Het is van belang om bepaalde gebieden weer in cultuur te brengen. Zelfs mensen uit de grotere steden nemen aan de actie deel. Ook mensen uit Killingi Nomme.

Schaakonderwijs

Er wordt op het ogenblik druk gewerkt aan een compromis over het schakonderwijs op de school van Schachdorf Ströbeck. Onderzocht wordt of het aantal uren voor schakonderwijs gehandhaafd blijft maar dan in lagere klassen dan tot dusver.

Killingi Nomme in 2005

Op de conferentie in Paxos heeft Killingi Nomme verklaard dat zij er de voorkeur aan geeft om de activiteiten in Killingi Nomme zo veel mogelijk te concentreren in de maanden mei t/m augustus, als de weersomstandigheden het mogelijk maken om dingen buiten te doen.

Wijnfeest in Palkonya

Het 10e wijnfeest in Palkonya vindt plaats op 30 mei. Iedereen is welkom. Het is het meest populaire feest van het dorp. Het vindt elk jaar plaats op Pinksterzondag. Het feest met de open wijnkelders wordt georganiseerd door inwoners en gemeentebestuur. Er zijn wijn proeverijen, kinderprogramma's en barbecue.

Nacht van Europa

Wijk aan Zee bereidt zijn relaties in de tien nieuwe landen van de Europese Unie een warm welkomsteft. Op 12/13 juni zal op de dorpsweide nacht van Europa gevierd worden met veel muziek. Er worden 500 gasten uit de tien nieuwe landen verwacht. En iedereen brengt z'n eigen muzikanten mee. Het feest begint en eindigt met een grote maaltijd.

Paxos in de pers

We hebben drie keer in de lokale kranten van Corfu gestaan, een keer in een nationale krant, een keer in een nationaal tijdschrift (met belangstelling voor politiek, sociale en culturele zaken) en een keer in een fotokrant. Met o.m. een foto van ons mooie parlements lid Mrs Angela Gerekou samen met allemaal lachende leden van het dansgezelschap van de Culturele Vereniging van Paxos.

Alle artikelen hebben de activiteiten in het weekend beschreven en de doelen van de Cultural-Village organisatie. Ze waren accuraat en de verhalen klopten en ze waren allemaal positief. Overall stond een foto bij: van de conferentie, van het bezoek aan de archeologische opgraving of van de feestelijkheden op zondag met alle officials.

De tijdschriftartikelen spraken meer over de

organisatie in het algemeen, z'n doelstellingen en geschiedenis. Een van de lokale bladen is van plan om een follow up te geven in de maand Mei met uitgebreide artikelen over het weekend in april en de organisatie over het algemeen.

Faye

Mensen, dans, bomen en water

Paxos was echt buitengewoon, in het bijzonder de mensen en hun dansen. De boomgaarden met de oude olijfbomen vond ik prachtig. Dank zij deze oude bomen is het eiland zo groen. Ik hoop dat de mensen ze niet zullen kappen, ook niet als ze geen olijven meer voortbrengen. Toerisme is wel belangrijk maar het is goed om niet aan over-civilisatie van het eiland te doen. Om vooral de bouw van grote hotels en andere attracties niet toe te staan. Wat het water betreft – ik begrijp nu dat we in Estland onvoldoende waardering hebben voor het water dat we in overvloed hebben.

Kalle Kiipus

CULTURAL VILLAGE of EUROPE

Colofon:

Deze nieuwsbrief wordt uitgegeven door Cultural Village of Europe in Wijk aan Zee. Julianaweg 35, 1949 AN Wijk aan Zee. Website: www.cultural-village.com E-mail: villages@cultural-village.com Redactie: Jacky de Vries, Ab Winkel en Bert Kisjes. Aan dit nummer werd meegewerkt door: Jan de Wildt, Faye, Kalle Kiipus, Leonora Becker. Foto's: Hans Hartl en Irene Gerlofsma. Layout: Peter Neijenhoff - www.nietweggooien.nl

---

Perfekte gastvrijheid

Jan de Wildt

Met de burgemeestersconferentie van 16 t/m 18 april jl. heeft Paxos – Cultural Village of Europe 2004 – de toon gezet voor het komende jaar. De delegaties van de dorpen, die in de komende maanden het eiland aandoen, kunnen verzekerd zijn van een perfecte gastvrijheid. De eilandbewoners zijn van nature op het gastheerschap ingesteld. De haven van Gaios ligt als het ware met open armen te wachten op de vreemdeling, die zich in de kleine schaal van de winkels, restaurants en gastenverblijven al snel thuis voelt. Paxos is één grote uitnodiging tot ontmoeting, zeker bij de start van het toeristenseizoen als alles nog op gang moet komen.

De natuurlijke gastvrijheid – een hoog genoteerde waarde in het Handvest van de Dorpen – is een sterk punt van Paxos, maar tegelijk ook de Achillespees. Er komen nu jaarlijks al 200.000

Processie

toeristen naar het eiland en de vraag is hoe bij een dergelijke toestroom van vakantiegangers de schaal en de intimiteit bewaard kunnen blijven. Te veel en te groot, zijn de natuurlijke vijanden van een dorp en ook van het eiland Paxos. De menselijke maat die we zo nadrukkelijk terugvinden in de voorzieningen op het

eiland, is een kwaliteit die niet verdwijnen mag. Net al de meeste andere dorpen in de cirkel van Cultural Village heeft ook Paxos de nodige bestuurlijke problemen te overwinnen. Een kleine staf onder de bezielende leiding van burgemeester Spiros moet van vele markten thuis zijn, maar kan niet zonder de steun van de regionale overheid. Voorzieningen op een eiland zijn immers kostbaar. Het bestuurlijk centrum voor Paxos ligt op het eiland Corfu, vijf kwartier varen met de boot. Economisch is Paxos echter vooral afhankelijk van het vasteland, een ferry-boot onderhoudt deze verbinding. De verbinding met Corfu is veel kwetsbaarder. Men is aangewezen op kleine boten en watertaxi's, die niet altijd regelmatig varen. Er is nu een initiatief om vanuit Paxos zelf een bootverbinding te gaan onderhouden met Corfu. Zoveel mogelijk zelf regelen is kenmerkend voor de eilandbewoners, die goed gebruik maken van de informele en korte lijnen tussen burgers en bestuur.

Het is een van de vele initiatieven van het eilandbestuur, dat ook cultuur hoog in het vaandel heeft. Het onderwijs op het eiland – zowel basis- als voorgezet onderwijs – in nu geconcentreerd op één plaats. De vrijgekomen schoolgebouwen in de dorpen zijn prachtig opgeknapt tot museum, atelier of galerie. Waardevolle archeologische vindplaatsen worden door het eilandbestuur gekoesterd. De imponerende vesting voor de kust van Gaios is toegankelijk gemaakt voor bezoekers en biedt een interessante inkijk in de rijke historie van het eiland,

dat heel wat vreemde overheersing heeft gekend. In alle dorpen op het eiland vind je prachtige kerkjes, liefdevol onderhouden.

Olijfboomgaard

Een opmerkelijk aspect van Paxos is zeker ook de kleinschalige economie. Terwijl in veel dorpen de winkels verdwijnen, tref je op het eiland in alle dorpskernen een rijk geschakeerde verzameling van kleinere winkels, die door families worden gedreven. Trots van het eiland is uiteraard de productie van olijfolie. Het is een kwetsbare tak van de economie geworden door de daling van de prijzen op de Europese markt. De verleiding is ook groot om grond, die voor olijfbomen was bedoeld, te verkopen voor de bouw van toeristenverblijven. De voor het eiland zo kenmerkende olijfgaarden worden daardoor aangetast.

Gastvrijheid, historisch erfgoed, democratie via korte lijnen, kleinschalige economie, het zijn belangrijke elementen uit het Handvest van de Dorpen. Paxos geeft er op een levendige wijze gestalte aan en dat zal de bezoekers uit de andere dorpen zeker de nodige inspiratie geven.